

Annorlunda bilder av hjärnan

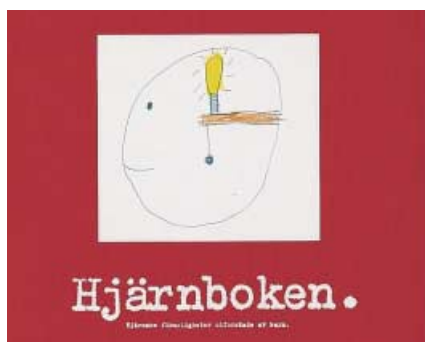
Per-Åke Ridderheim, Kerstin Malmberg, Carolina Gauffin. **Hjärnboken. Hjärnans finurligheter utforskade av barn.** 52 sidor. Stockholm: Wyeth Lederle Nordiska AB, 2000. Pris 389 kr. ISBN 91-630-9452-5.

Recensent: Katarina Frank, leg psykolog och specialist i neuropsykologi, geriatrik och rehabilitering, Sunderby sjukhus, Luleå.

■ Hjärnboken är fylld med viktig kunskap men är inte en lärobok i vanlig bemärkelse. Det är en vacker röd bok med många bilder. Det är en sinnlig upplevelse bara att hålla i den. Vi som läst många svartvita textsidor om hjärnan får här en möjlighet att åter minnas hur det är när man bara tror om hjärnan, utan att veta så mycket. Den kunskapen är bra att ha när man talar med barn, men även vuxna patienter, om hur deras hjärna fungerar eller – i värsta fall – inte fungerar.

Per-Åke Ridderheim är neurokirurg i Umeå. Han har under åren opererat många barn. Ofta har han bett dem rita teckningar för att kunna visa på förbättringar. Teckningarna har också använts för att kunna kommunicera med barnen om det som hänt i deras hjärna. En del av de olyckor som drabbar barn skulle kunna förhindras om det fanns en större medvetenhet om varför man ska vara så rädd om huvudet.

Per-Åke Ridderheim vill gärna arbeta förebyggande. Därför föreläser han ofta för barn och ungdomar om skullskador. Under hjärnåret 1999 fick han idén att utlysa en teckningstävling. Syftet var att öka barns kunskap om hur viktig och

» Jag tror att i hjärnan finns det hjärnvetska eller vad det nu hetter ungefär som nåt slags vatten. Det kanske finns en röd prick när man är kär och en svart prick när man hatar någon.«

känslig hjärnan är. Man bjöd in elever i årskurs 3 i de fyra nordligaste länen. Det kom 8 000 bidrag! Av dessa gjorde man en utställning, som turnerat runt i landet. Av utställningen blev det också en bok, »Hjärnboken«. Den är kompletterad med texter skrivna av barn i årskurs 3 och en filosofisk inledning av Kerstin Malmberg och Carolina Gauffin, båda barn- och ungdomspsykiatrer.

Om man tittar i boken med eftertänksamhet finns här en unik möjlighet att bli inspirerad av en fantasifull och annorlunda verklighet. Barnen uttrycker sig enkelt och konkret. Ändå väcks känslan av något stort, och man återfinner den svindlande känslan man en gång fick vid tanken på hjärnan och dess komplexitet. Texterna ger aha-upplevelser, fast av ett annat slag än en bra vetenskaplig artikel. Bilderna är vackrare och faktiskt mer informativa än vilken PET-bild som helst, särskilt om man vill veta något om hur barn tänker om hjärnan.

Skapelsens mest komplicerade organ väcker förstas fascination oavsett hur gammal man är. Om man är ungefär 9 år är det självklart att det finns färger. Det blir rött när man är kär och svart när man hatar någon, och ljust när man tittar och mörkt när man blundar. Det finns gubbar eller andra varelser därinne som sköter om saker. De sorterar »järn-celler« eller ser till att man får varmkorv. Någon kopplar sladdar, andra trycker på knappar. Figurer gör så att man drömmer. Vissa gubbar cyklar jättefort så att man kan tänka och det finns »hjärnsälsmotorcyklar«, åtminstone en. Hjärnan känns

